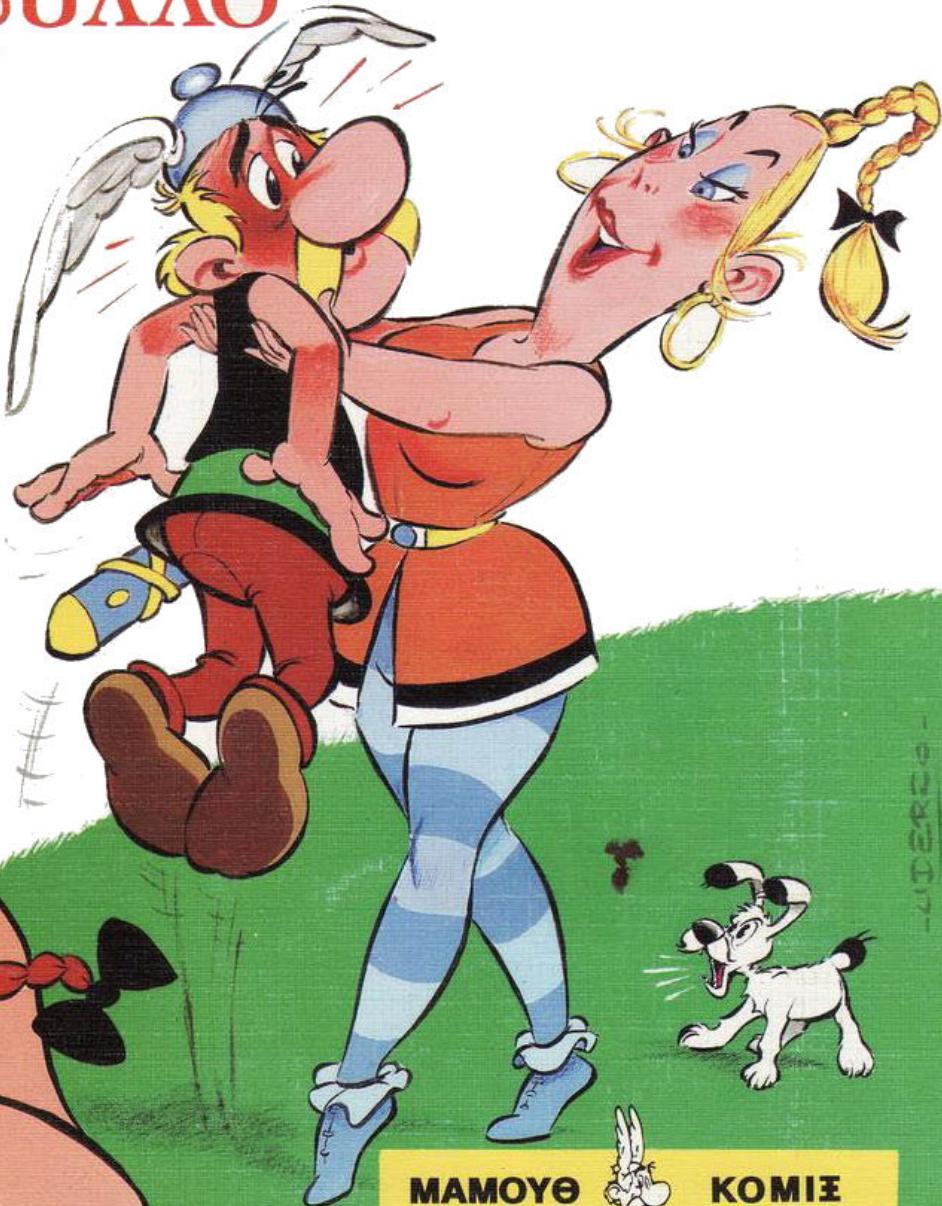
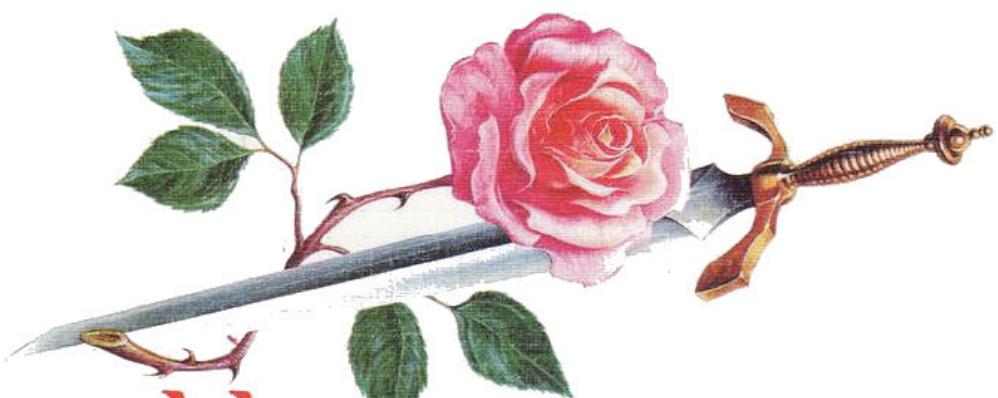

R. GOSCINNY **Asterix** A. UDERZO

Σπαδί και τραντάφυλλο

Έγραψε και ζωγράφισε:
Albert UDERZO

MAMOYΕ KOMΙΞ

Ο ΓΟΣΚΙΝΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΥΔΕΡΖΙΟΣ
ΚΑΝΟΥΝΕ ΝΑΚΛΙ
ΠΑΛΙΚΑΡΙΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΕΡΙΚΑΚΗ

ΣΠΑΘΙ ΚΑΙ ΤΡΑΝΤΑΦΥΛΛΟ

Υδέρζιος και το ζγουράφισε και το γραψε
Πατεράκης Μιχάλης στα Κρητικά τ' απέδωκε

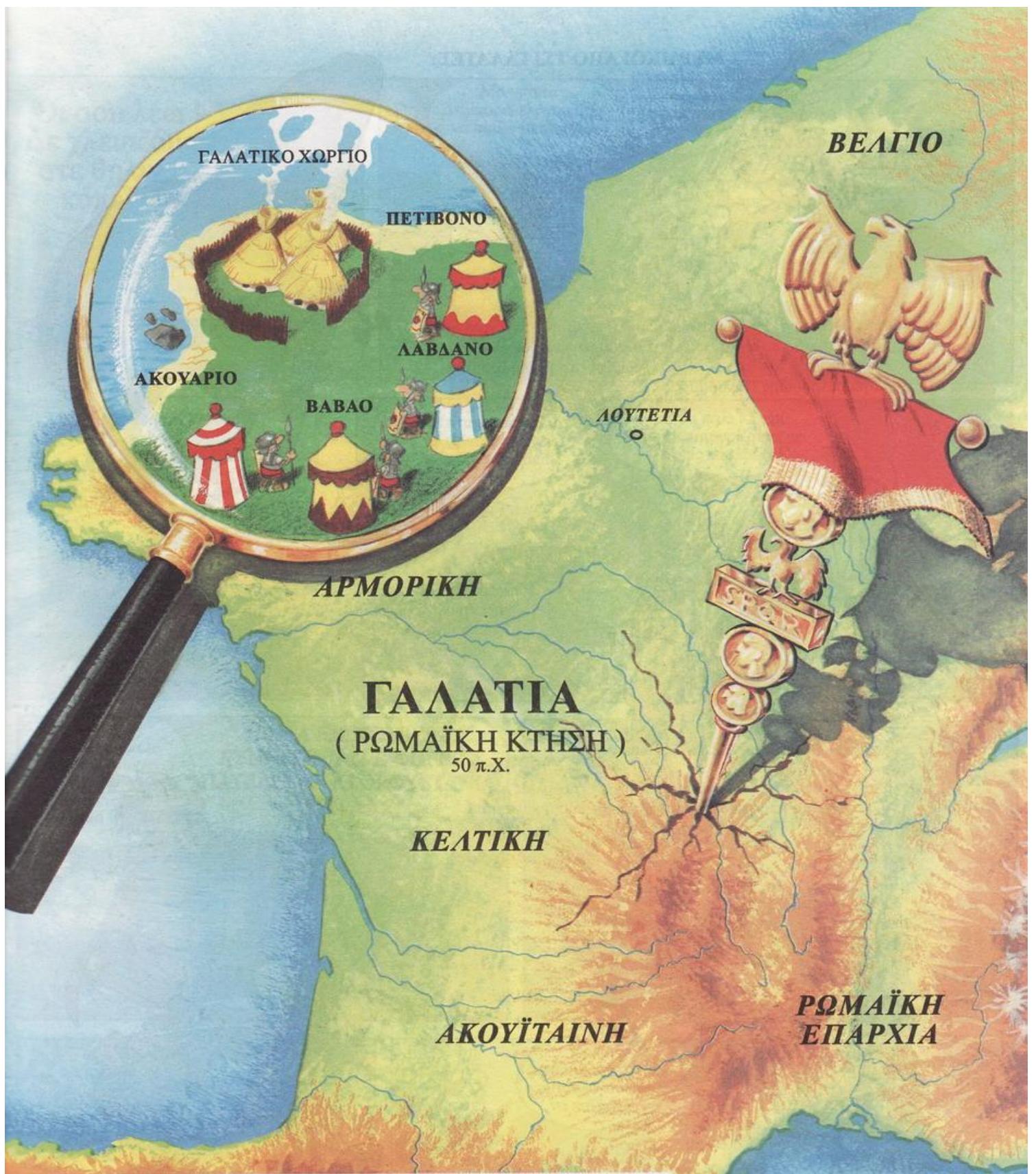
ΕΥΔΕΡΖΙΟΣ ΣΠΑΘΙ ΚΑΙ ΤΡΑΝΤΑΦΥΛΛΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Η ΒΟΙΩΤΙΑ ΑΣΤΕΡΙΑΝΗ ΕΙΝΑΙ Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

ΜΑΜΟΥΘΚΟΜΙΞ

www.asterix.tn.fr

Είμαστε στα 50 π.Χ. Ολάκερη τη Γαλατία οι Ρωμαίοι την-έχουνε ποταγμένη... Ολάκερη είπα; Ψόματα! Ένα χωργιό κακοπόταχτων Γαλατών δεν το βαλε και δεν το βάνει κάτω. Η ζωή για τοι Ρωμαίους Λεγεωνάριους στα παβιόνια του Βαβάρο, Ακουάριο, Λαβδάνο και Πετιβόνο, που ναι ατσιπάδες στις ντάπιες, δεν είναι και πολλά εύκολη.

ΜΕΡΑΙΚΟΙ ΑΠΟ ΤΣΙ ΓΑΛΑΤΕΣ:

Ο Αστερικάκης, ο αστλάνης σε τουτονέ το νάκλι, είναι ένα βενέτικο χαμαντράκι, μα μπήμπος πολεμιστής ! Του αφιδαρεύγονται όλους τσι σέρτικους μαντέδες ! Τα νάκαρά του τα χρωστεί στο μαϊκό ζουμί που το χαζιέρυγει ο Δρουιδής Πανοραμάκιος !

Ο Οβελιξάκης, μπιστεμένος αζάπης του Αστερικάκη, πελεκάνος Μεγα-πελεκιών, σκροφιδοφονιάς και σκροφιδοφαγάς ! Σαφί είναι χαζίρι να κλουθήξει και να αγιοντάρει τον αζάπη γιαν στοι μαλιές μ' άντρες και σκροφίδια !

Ο Πανοραμάκιος, ο σεβαστός δρουιδής μαζεύγει σταφυλιές και χαζιέρυγει το μαϊκό ζουμί, που κάνει εκειονά που δα το πιει θεργιό ανήμερο ! Μα κι άλλες συνταγές γατέχει...

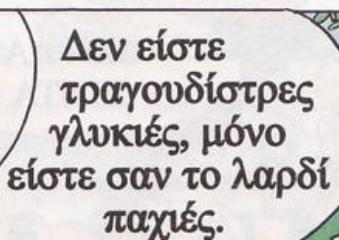

Ο Σκουζοφωνάκης, ο ριμαδόρος του χωριγιού ! Το ταλέντο του “φαινόμενο”, μα οι γνώμες διχαλώνουν ! Αυτός πιστεύγει πως πρέπει να το δείχνει κι οι αποδέλοιποι όλοι πιστεύγοντε πως πρέπει να το χώνει ! Όντε δεν τραγουδεί, άλα-βάρι, η μπαντινιά ντου είναι καλή !

Ο Μοναρχίκιος είναι ο τζορμπατζής, ο μπαεράκι-αγασής σε τούτο το μιλέτι ! Ρεφουλιάρης και μυγιάγκικτος, αστλάνης και θεωρατικός. Οι αζάπηδες τον-ε-σαιντίζουνε κι ντουχιούμανηδες τον-ε-ντηρούνται ! Ένα μόνο πράμα σκιάζεται : μπάνα του πέσει η πλουσουρανιά κατακέφαλα, μα, σα που ο ίδιος ζάρει ν' αναθιβάνει, “σικιμέ κι απανωσίκι !”

Σικιμέ κι απανωσίκι !
Ποτέ μια γυναίκα δε δα σταθεί στο ποδάρι μου ! Δεν τα καρηχείρουν οι γυναίκες στα πελέκια, τα πελέκια είναι σέρτικα !

Α, το κονάκι σου...
α ! ναίσκες το κονάκι !

Μια κι εμίσεψε
ο Σκουζοφωνάκης
δεν αποκαντεύγομε το κονάκι του ;

Βάι χαλινά του που
'ποκολώνει !'

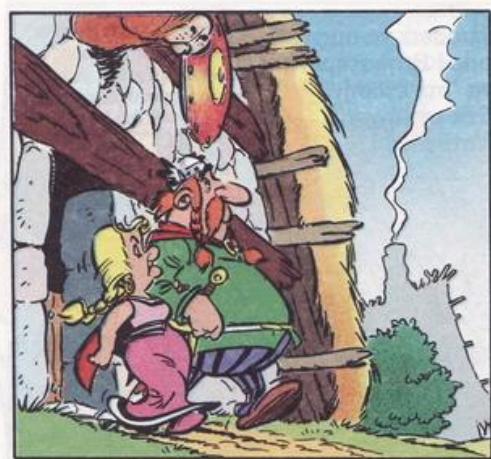
Βάι χαλινά
του !

Δεν ταιριάζει να βγαίνω
σε ξένους αρμπάδες !
Αλά-μπλιρι είντα μπορεί να σου συντήξει κιαμά
βολά !

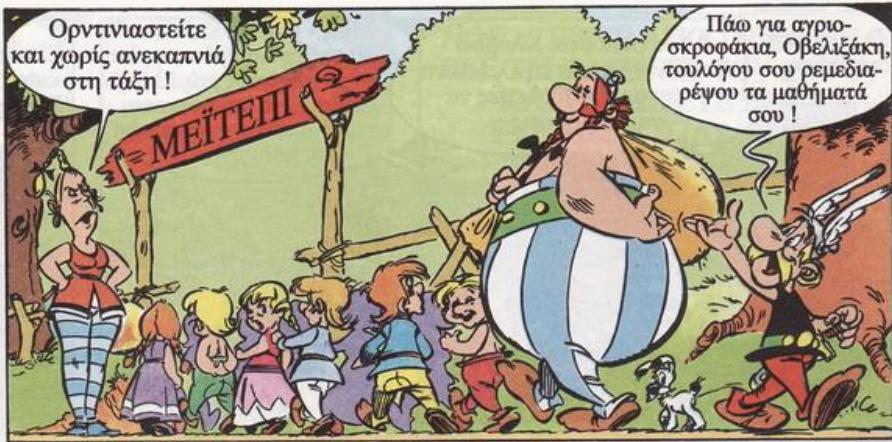
Γρούκι !

Το ίδιο βάχτι στη Ρώμη...

Δώσε ραπόρτο, Κλάβδιε Πανωλέθριε, για την λεγεώνα που με συργούλεψες να στρατολοήσεις;

Μπις - μπιτού, Καίσαρα, είναι χαζίρι και ορδινασμένη για τις σκοπούς μας ! Μος και δοθεί το μουράτι σου, ανεβαίνομε στο φουρκατόνι και μαϊνέρνουμε.

Σ' αυτή τη νταλαβέρα κιαείς μάρτυρας ! Αγναντίζεις ;
Κιαείς μάρτυρας !

Το αγναντίζω και μνόθω σου να σου 'μαι σαφί μπιστεμένος !

Αν-ε-το πάρει κιαείς χαμιτάρι, οι ντουχιουμάνηδες δα με κάνουνε ομπρός αλτσάκι στους Ρωμαίους κι απόι δα με ξεβγάλουνε...

Ετσά ένα Ρωμαϊκό φουρκατόνι μεταφέρνει χωστά μα ρωμαϊκή λεγεώνα και κατευθύνεται προς... **τη Γαλατία !**

Εγούγια ντου του Οβελιξάκη, είντα κυνήγι χάνει !

Ανήτανε επαέ, ήθελ' α' τριπτηδίζει !

Σε μιαολιά στην τάμπια των Ακονάριον...

Μα τσι Θιους, ίδια πως σας-ε-τσαλαπατήσανε όλοι μαζί οι Γαλάτες !

Κάπωθ' έτθι έγινε Κενταριόνα !

Αγριο-σκροφιδί μασ-ε-κουτούλησε...

...και εκειονά το χαμαντράκι από τη πόλη των κακόπταγω !

Gloria... victis !*

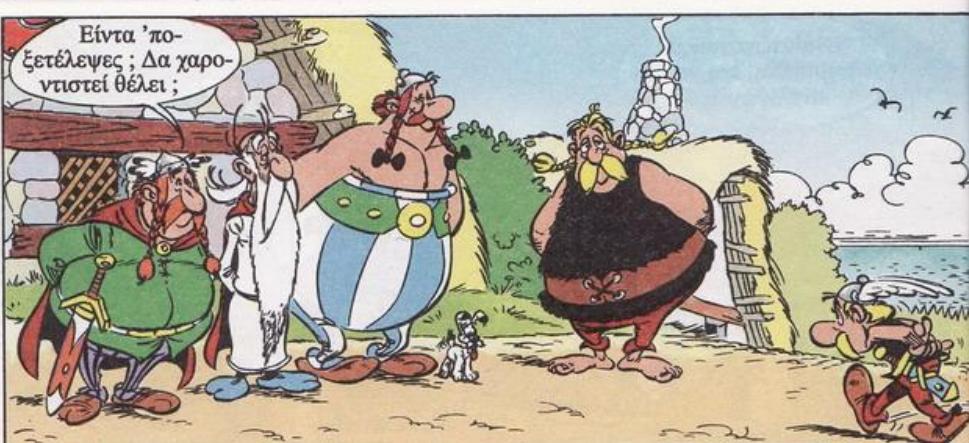
Καερέτι ακαρντάσθδες ! Ογλήγορα η Ρώμη δα πέψει άλλους ατσιπάδες στο ποδάρι μας !

*Δόξα τσι χαμένους !

Στο μεταξό στην ησυχία των
Αρμορικού δασοναριού...

ΚΑΘΑΡΓΑΤΙΝΗ
ΞΟΜΕΝΩ ΜΟΝΑ...

Και στη γαληνεμένη
θάλασσα το Αρμορικής...

Εμπήκαμε στα νερά που
τα γυροφέρουνε οι πελεο-
Γαλάτες ! Τα μάθια σας
δεκατέσσερα !

ΩΜΑΪΚΟΝ
ΦΟΥ ΚΑΤΟΝΙ
ΜΠ' ΟΣ !

Ασικια' έ οι 'ωμαίοι
το μποζμά το-ν-ε λένε
"καμιά ξεμίστεψη" !

ΒΙΛΛΟΥΡΓΕΡΗΔΕΣ !

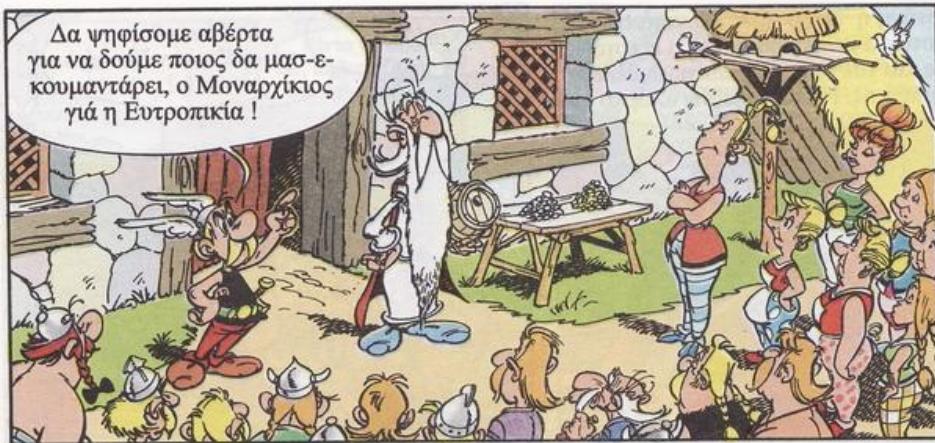
Ηχασές τα όλα,
και τη γιορνταμιλίνα
σου και το φουρκά-
τόνι σου !

Ασε τα
τζάτζαλα και
κολύμπα !!!

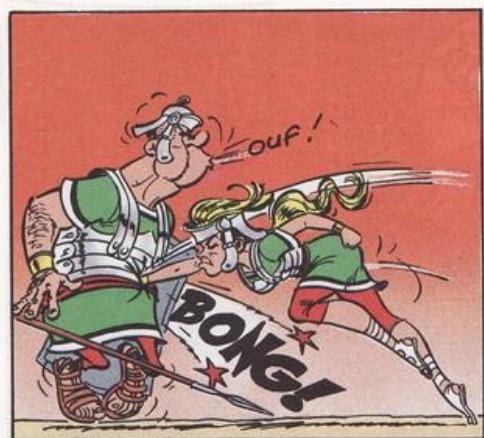

* βουλιάζει μα δεν πάει στο πάτο !

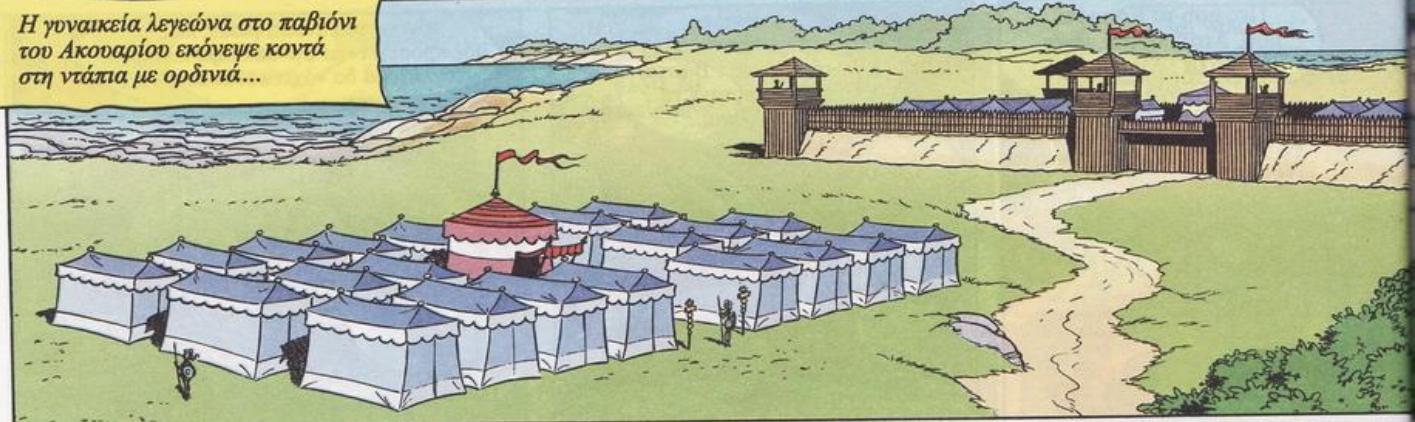

Η γυναικεία λεγεώνα στο παβιόνι του Ακοναρίου εκόνεψε κοντά στη ντάπια με ορδινιά...

Και μερδικές βολές άταχτα...

Ειντάνε πάλι ετουτονά;

Ετουτονέ... λεβαντινό τζανφέσι !

Όμως των αποσφαλισμένων σικιλντίζει !

Ανέ μπορούνε κι οι γυναίκες να πχαίνουνε στο πόλεμο, σε είντα, τάξε, δα φελούμε εμείς μπλο ;

Καλέ είντα παταλαλείς ; εγώ δα-ν-ήμπατανα και φαμέγηα σε τέτοιας λοής παβιόνι !

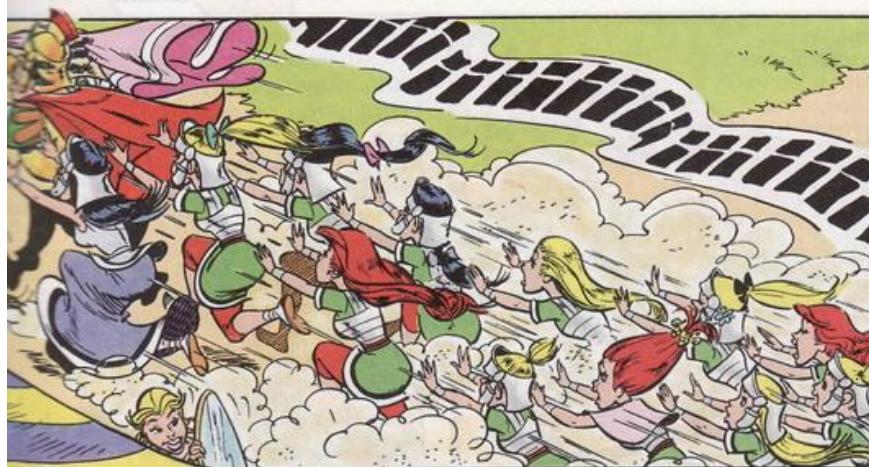

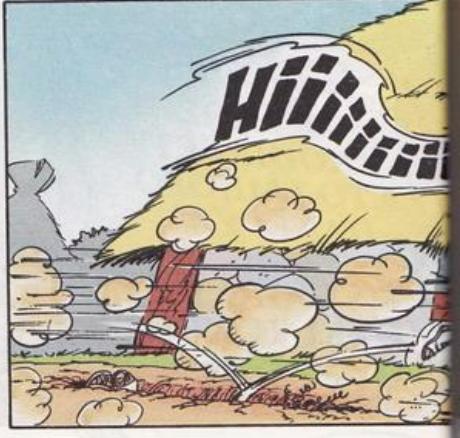

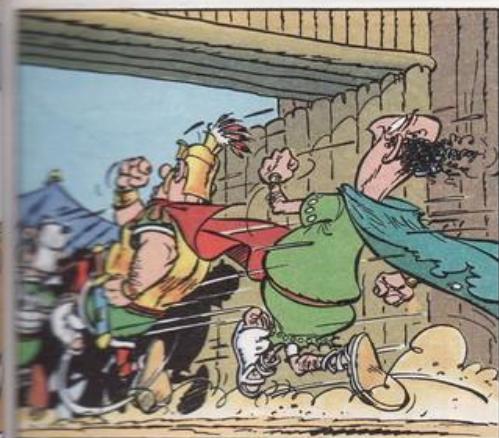

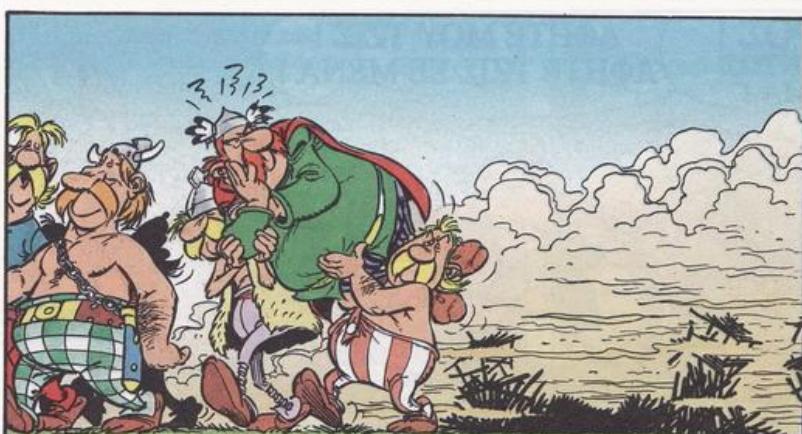

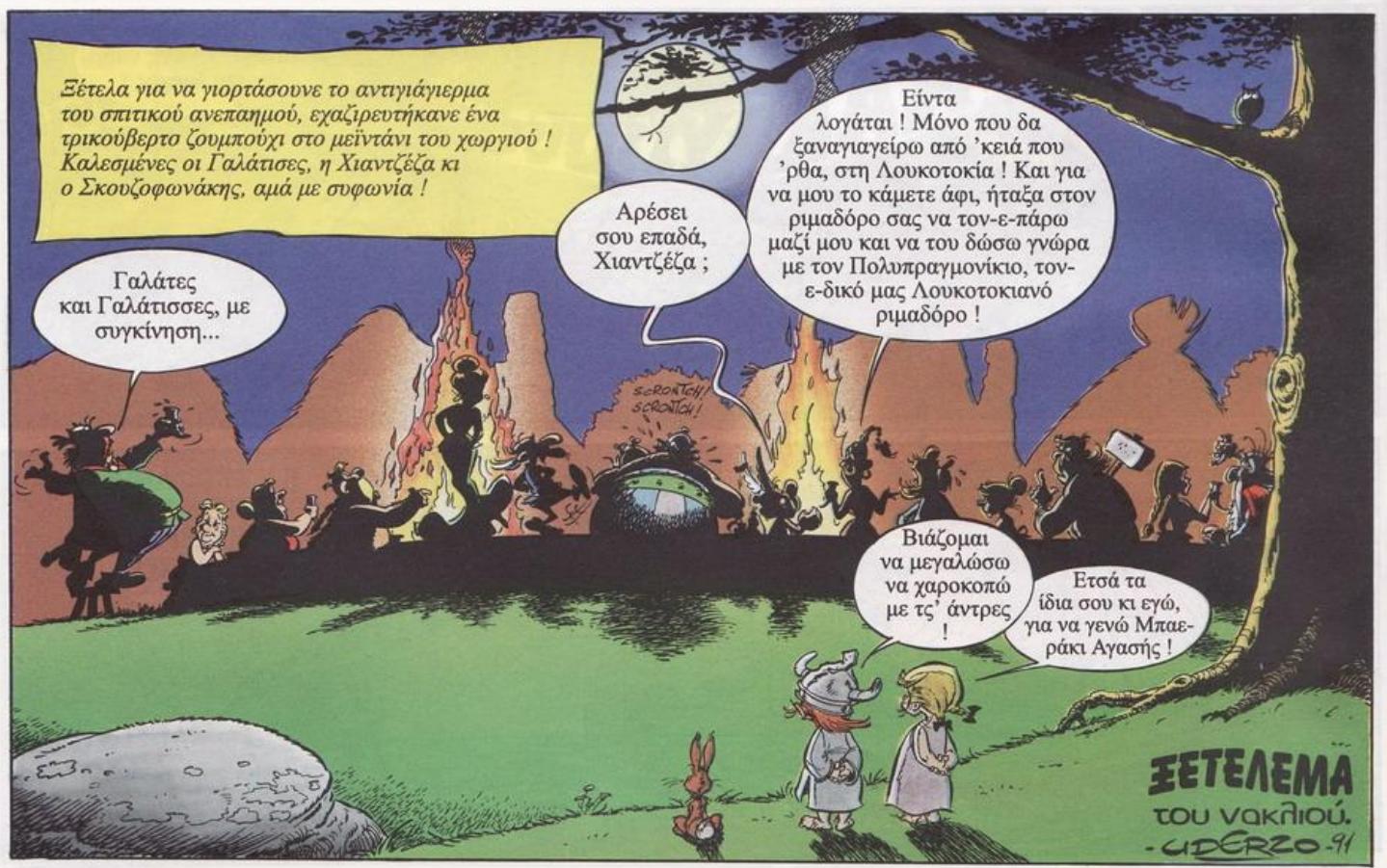

Η Κρητική διάλεκτος

Η νεοελληνική γλώσσα παρουσιάζει μεγάλη ζωντάνια και εκφραστική πληρότητα, η οποία οφείλεται, ανάμεσα στα άλλα, στις διαλέκτους και τα ιδιώματά της. Οι μοναδικές ζωντανές διάλεκτοι της γλώσσας μας είναι η κρητική, η ποντιακή και η κυπριακή. Και οι τρεις διασώζουν άφθονα στοιχεία από την μακραίωνη προφορική παράδοση της Ελληνικής, οι πρώτες μαρτυρίες της οποίας ανάγονται στην 2η χιλιετία π.Χ.

Η κρητική διάλεκτος είχε διαμορφωθεί ήδη από τον 13ο μ. Χ. αιώνα και έφτασε στο αποκορύφωμά της από τον 15ο ως τον 17ο αιώνα, οπότε γράφτηκαν τα περισσότερα έργα της κρητικής λογοτεχνίας. Ορισμένα απ' αυτά, με κορυφαίο τον Ερωτόκριτο του Βιτσέντζου Κορνάρου, ανήκουν στα αριστουργήματα της παγκόσμιας λογοτεχνίας. Η μακρά αυτή λογοτεχνική παράδοση διατηρείται ακόμα ζωντανή στο στόμα των απλών ανθρώπων. Ένα από τα βασικότερα γνωρίσματα της κρητικής διαλέκτου είναι διατηρεί πληθώρα αρχαίων λέξεων, όπως το δωρικό άρκαλος, ιωνικό άρκηλος, όπως λέγεται στην Κρήτη ο «ασβός», κατέχω, ξανοίγω, πάρωρα, συντρομή, ταχινή, που αποτελούν αδιάψευστη μαρτυρία της μακράς και αδιάσπαστης παράδοσης της γλώσσας μας. Η Κρήτη δέχτηκε, ήδη από τα πανάρχαια χρόνια, την επίδραση και άλλων γλωσσών. Έτσι, σώζονται, ακόμα και σήμερα, λέξεις από την αραβική (αζάπης, λαμπίκος), την τουρκική (αμπλά, καλμπουζάνης, τερσανάς, χαζίρι), την ενετική (ροζονάρω), την ιταλική (αλάργο, μοτσέρνω, μπούκα, ρεφουδάρω) κ.ά.

Από τα χαρακτηριστικότερα λεξιλογικά στοιχεία της κρητικής διαλέκτου είναι οι λέξεις: γρικώ, είντα, κατέχω, κοπέλι, κουζουλός, όι, πεντοζάλης, σύντεκνος κ.ά. Το όνομα Μανόλης είναι ευρύτατα διαδεδομένο, ενώ η κατάληξη -άκης παρουσιάζεται στα περισσότερα κρητικά οικογενειακά ονόματα. Κύριο γνώρισμα της προφοράς των κρητικών είναι η δασεία προφορά των συμφώνων κ, γ, χ, η απερρινωμένη προφορά των διπλών b, d, g, οι ασυνίζητοι τύποι, όπως εκκλησά, αντί εκκλησιά κ.ά. Παλαιότερα τα ρήματα διατηρούσαν την αρχαία κατάληξη -ουσι (γελούσι αντί γελούν), ενώ χρησιμοποιείται συχνά στην Ανατολική Κρήτη η χρονική αύξηση η- αντί ε-: ήκαμα, αντί έκανα.

Στην παρούσα μεταγλώττιση χρησιμοποιήθηκαν κατά κανόνα παγκρήτια λεξιλογικά στοιχεία, αφού δεν θα είχε νόημα να αποδοθούν οι επιμέρους διαλεκτικές ποικιλίες.

Λεξιλόγιο

A

αβέρτα: ελεύθερα

αβίζο (δίδω): ειδοποιώ, αναγγέλλω, «μας έδωκαν αβίζο»

αβουκάτος, αβοκάτος: δικηγόρος, «τες σκάλες ενεβαίνασι κλιέντοι κι αβοκάτοι / κι ανθρώπους ήταν η αυλή κάτω κοντογεμάτη»

αγγελοφουργιάζομαι: εξοργίζομαι, «οντέ του 'πανε πως εκλέφτηκε η θυγατέρα ντου, αγγελοφουριάστηκε»

αγιούτο: βιόθεια, «από πουθενά δεν έχω αγιούτο»

αγκανάρω: ερεθίζω, ενοχλώ

αγκουσεύγω ή αγκουσεύγομαι: στενοχωρούμαι, «ουδέ τραγούδι, ουδέ σκοπό, κι ακούσενγε και 'πόνει, / σαν- το κερί νελίγωνε, κι εφύρα σαν το χιόνι»

αγναντίζω: αντιλαμβάνομαι, νιώθω, «σου το 'πα παραβολικά μα εσύ δεν αγναντίζεις»

αγριομαδαρίτες: áξεστοι, «δεν τονε θέλω γω βοσκό κι αγριομαδαρίτη / μα τονέ

θέλω δάσκαλο, να κάθεται στο σπίτι»
αζάπης: φίλος, «και τρεις και του
Ρωτόκριτου ελάχασι τ' αζάπη, / τη
δύναμιν του πλήθαινε τσ' αφέντρας
τ' η αγάπη»
αϊράνι: λεπτό διαφανές ύφασμα
ακαρντάσης: σύντροφος
αλα-βάρι: πραγματικά
αλάισε-βέρσε: στο Θεό σου
αλά-μπιλίρι: ο Αλλάχ ξέρει, ποιος ξέρει
αλάργο: μακριά, «αλάργο μου κι αν
βρίσκεσαι χίλιες χιλιάδες μίλια, / σα σε
γυρέψω βρίσκω σε μες' τση καρδιάς τα
φύλλα»
αλιβερντίζω: μεσολαβώ
αλικοντίζω: εμποδίζω, «κι ήβγαλε το
τζεμπέρι τζη μη την αλικοντίζει / κι ανέτειλε
το στήθος τση κι η γι-άσπρη τραχηλιά τζη»
αλληλοίζω: αλλάζω περιβάλλον
αλτσάκι (κάνω): κοροϊδεύω, εμπαίζω
αμά: αλλά
αμέντε (βάζω): προσέχω
αμπασαδόρος: αγγελιοφόρος
αναγελώ: κοροϊδεύω, εμπαίζω
αναθιβάνω: αναφέρω, «να αναθιβάνει
τα παλιά, να φέρνει με το νου ντου τσι
περασμένες τσι χαρές, τση νιότης τα
τσαλίμια»
αναφιλέ: άδικα
ανεγκάζομαι: θυμώνω
ανεγκάζω: ερεθίζω
ανέγλυντος: ανύπαντρος, παρθένος,
«ανέγλυντος προξενητής για λόγον του
γυρεύγει»
ανεκαπνιά χωρίς: αθόρυβα
ανελιγώνω: μαλακώνω
ανεμαζώνομαι: συγκεντρώνομαι
ανεφιλέ: μάταια, του κάκου
ανημένω: περιμένω, «απομονή τσ'
απομονής ως πότε δ' ανημένω; / γιάς
την απομονή πως μέχει καωμένο»,
«όλοι ανημένουν άνοιξη, να
ξεκαλοκαιριάσει, / να σηκωθούν τα
ανέφαλα, να ξεμαργώσει ο τόπος»
ανόριστα: χωρίς διαταγή
αντάμ-μπαμπαντάμ: ανέκαθεν
αντάμον: άνθρωπέ μου
αντέτι: συνήθεια, «ως είν' αντέτι στσι
χαρές, ως είν' πρεπό στα ζεύκια/να το
γροικήσουν τα βουνά οι λέσκες να το
μάθουν» Δίφ. 2,80
αντιβαδιάζω: αντιπολιτεύομαι, «μαγάρι
να μην ήρθα στηνακά να μ' ανιβαδιάσου, /
μα τί βετας δεν κάνουντι. Καλώς την
αφεντιά σου»
απαρθινός: αληθινός, «ξύπνου ντως

ονειρεύγονται, στον ύπνο ντως
ξυπούνται/ κι απαρθινά τα παιρνούνε
όσα χουνε στο νου ντως»
απογέρνω: φεύγω και χάνομαι, «έτσα
το λες πως μ' αγαπάς, μα για και ν'
απογείρω / άφτεις κερί στην Παναγιά
να μην ξαναγιαγάρω»
αποδέλοιπος: υπόλοιπος
αποδιαφώτιστα: πολύ πρωί
αποκαντεύγω: οικειοποιούμαι, «είχεν
η μακαρίτισσα ένα σωρό παλαινά
πράμματα στο σπίτι, μα τα
αποκαντάνεψε όλα η φιλιότσα τζη
που την είχε σαν αναθρεφτή»
αποκουφαρίδα: άδειο μέρος, «και
παίρνει τη στ' ακρόνυχα σαν πούπουλο
την πάει... και του κυρού τζη απόμεινε
η αποκουφαρίδα»
αποκωλώνω- ποκωλώνω: αποχωρώ,
φεύγω και δε φαίνομαι πια,
«καληνωρίζω το στενό που σε
ξεφανερώνει, και βλαστημώ το
ρούκουνα απού σε ποκωλώνει»
απομεσοθιός: ανάμεσα, «πομεσοθιός
στα φρύδια σου βόσκουνε δυο γαϊδάροι
κι ήχασε ο γεις το φόρτωμα κι ο άλλος
το σομάρι»
αποξετελεύγω: καταφέρνω,
αποξυφαίνω: καταφέρνω
αποσβουρίδι: πολύ μικρός
αποσφακωμένος: πολύ πικραμένος
αποσφαλίζομαι: απομονώνομαι, «όλες
οι χώρες χαίρουνται κι ούλες καλήν
καρδιά χουν η Ρόδος η βαριόμοιρη
στέκει αποσφαλισμένη»
απούντος: ακριβώς
αρνεύγω: ημερεύω, ησυχάζω, «τα
σπούδαζε ποξέχασε και τα ξεστήθουν
χάνει, και πιάνει τη παράπονο και
κλαίει και δεν αρνεύγει»
αρσίζης: αναιδής
ασίκης: γενναίος
ασικιαρέ: ολοφάνερα
άσιλα: ακριβώς, πραγματικά, «ήρθες
άσιλα στην άρα σου»
ασιλάνης: ανδρείος, παλικάρι, «είσαι
ασλάνι του σεβντά και του ζευκιού
κλωνάρι, πρεπιά της επαρχίας μας
και του χωριού καμάρι»
ατζαΐπικος: παράξενος, παράδοξος
ατζοπατώ: πατώ σταθερά, «γέρος αν
είναι, νταβραντεί, μικρός ανακαρώνει.
/ και φλεμονιάρης κι άζουνδος,
ατζοπατεί και σύρνει»
ατσιπάς: φρουρός
άφι (κάνω): συγχωρώ

αφιδαρεύομαι: εμπιστεύομαι,
«αφιδαρέψου μού τηνε κι εγώ τη
ρεμεδιάρω»
αφούσα: οργή, θυμός, μάνισμα, «θάλασσα,
πικροθάλασσα και πικροκυματούσα, / όλοι
σε λένε θάλασσα, μα γώ σε λέω αφούσα»
αχαρνίζω: αδυνατίζω
αχτάρης: μυροπώλης

B

βαγεστώ: κουράζομαι
βαγιοκλαδίζω: περιποιούμαι με αγάπη
και στοργή, «θαμάζομαι τη μάνα σου
πως δε παραλοίζει, / τέτοιο σγουρά
βασιλικό τονέ βαγιοκλαδίζει»
βάι χαλινά του: αλίμονό του
βαρονύσης: άνθρωπος μειωμένης
αντίληψης
βάχτι: εποχή, καιρός
βενέτικο: μικρόσωμος, πολύτιμος,
«σώπασε μα την πίστη σου βενέτικο
κουλούκι, / που πρήσκεσαι και γίνεσαι
ωσα το καρδαμπούκι»
βιλλάνος: αγροίκος
βιλλουργέρης: αγροίκος, χωριάτης
βλέπιση: φρούρηση
βολά: φορά, «μα δεν το παίρνω μάθημα να
θέλω κάθα μέρα/ μόνο το μήνα μια βολά,
το χρόνο μιαν ημέρα»
βουτσί: βαρέλι (κρασιού)

G

γαζέπι: Θεομηνία, κατάρα, θυμός κυρίου
γιαγκιλίκι: ερωτικό πάθος, «δεν
ξανακάνω ετσά δουλειά κι αν έχω
γιαγκιλίκι, δα μάθω πρώτα αν έχουνε
στο σπίτι ντως ξυλίκι»
γιαγνίς ολού ή γιαγνίσι: λάθος έγινε,
κατά λάθος, «σαν πάρουν τα' άρματα
φωτιά και σκοτωθώ γιαγνίσι/ετοτεσάς
δα σ' αρνηθώ γλυκό μου κυπαρίσσι»
γιαέρνω: επιστρέφω
γιακιστίζει: ταιριάζει
γιαλέλι: τραγούδι
γιαπάς: κάθε φορά
γιορνταμιλής: λεπτοκαμωμένος,
εμφανίσιμος,
γιορνταμιλίνα: όμορφη κοπέλα
γιουρντίζω: επιτίθεμαι
γκεργκέφι: κέντημα
γραφάνα: κεφάλι

D

δαμάκι: λίγο
δασονάρι: δάσος
διαβάζω κάποιον: κάνω μάθημα σε
κάποιον

διασάκι: απαγόρεψη, «να παίρνει το
νομπέτι τζή, να σπούμε το διασάκι,/

εγώ τη νήστεια να ζεχνώ κι εκείνη
τη χηρειά τζή»

δίδω γνώρα: γνωρίζομαι

διχαλώνω: (μτφ) διαφέρω

διώχνει μου: μου φαίνεται σωστό

E

εγνοιανός: σπουδαίος, σοβαρός, «να βρω
βοτάνι δροσερό και την πληγή γιάνω,/ και
μπλιο τα ζύλα στη φωτιά να μην- τα βάνω
πάνω,/ κι εις άλλο πράμα εγνοιαν ότονον
μου να μπερδέσω,»

εδά: τώρα

ειντά 'ναι το χλωρό; : τι καινούργιο;

ελεμές: ποταπός, λέρα

επαδά: εδώ

εργώ: Κρυώνω, ριγώ, «να σ' αγκαλιάσω
μην εργάς, κρυγιάδα μη σε πιάσει/ κι η
τραχηλιά σου μη γραθεί κι ο κόρφος
σ' ανεδώσει»

ερμαμπής: δραστήριος

έσχι: χατίρι

έχει το έλα πα: σεξαπίλ

Z

ζάβαλε: καημένε, όμως, «κι εγώ τοι
παρακάτσεψα, ζάβαλε, και κατέχω,/

είντα λοής κρουφά χουνε, είντα
λογιώς βαϊζα»

ζαβιδάτο: με κάθετες ρίγες

ζαβίδι: ρίγα κάθετη

ζαμάνι: εποχή μακρινή, περίοδος χρο-

νική, εποχή, «κακά ζαμάνια φτάσαμε»,

ζαμπίτες: φρουροί

ζαμπλακώνω: συντρίβω

ζάρω: συνηθίζω

ζευζέκης: ανόητος, παράξενος

ζεύκι: διασκέδαση, «εφάγαμε και ήπιαμε
κι εκάναμε και ζεύκι, ως τόσο νά 'τονε

γραφτό κι ήταν και κισμέτι»,

ζιαφέτι: δείπνον προς τιμή κάποιου

ζωναράδες: ραβδώσεις, ρίγες κυκλικές

H

θεληματεύγω: υπακούω,

θεοτικά: αληθινά

θεοτική φωθιά: αστροπελέκι, «αγάπη
δεν εκάτεχα πρικιά 'ναι γή γλυκειά
'ναι,/ εδά την-ε-δοκίμασα, θεοτική
φωτιά 'ναι»

I

ιλάμι: καταδικαστική απόφαση,

«εμάθαντο πως σ' αγαπώ οι γι- αγάδες
του χωριού μας κι εργάλαν το ιλάμι

μας πλιαπαρά του μπογιού μας»

ψυπρέτι: χατίρι,

ινταρέ-αγάς: σύμβουλος

ινταρές: συμβούλιο

ίρτζι: τιμή, «το ίρτζι μου εξήτησε για να μ' αναπατήσει, για κείνο τον εσκότωσα κι ως θέλεις κάμε κρίση»

ίτσι: μηδέν, τίποτα

Κ

καερέτι: υπομονή

καζάς: ενόχληση, μπελάς

κακοκαρδίζω: στεναχωριέμαι

κακοντόπαθα: αλίμονό μου

κακοπόταχτος: ανυπότακτος

καλεμπέντης: εξόριστος, εκτοπισμένος
«κι αφήκασί με μοναχό στα όρη
καλεμπέντη,/ σαν αίγα' πολασάρικη,
πρόβατο 'ποστεμένο»

καλλιάς: ο καλύτερος «με τον καλλιά σου
κάθιζε και νηστικός σηκώνου»

καμουκάς: πολυτελές φόρεμα, ύφασμα

καμπαέτι: φταίξιμο, καμπαέτι, «σύντοιχα
πάντα πορπατεί, σα φοβισμένος πάει,/

μην ακουστεί το ζάλο του, σα να χει
καμπαέτι»,

κάνω ζάφτι: υποτάσσω

καρηχείρω: επιτηδεύομαι, καταφέρνω

κατακοντίς: κοντά (χρονικά)

καταλαγιώ: ησυχάζω, ηρεμώ, «μα σα
μοχριάσει καθ' αργά και βγει
αποσπερίτης/ και το χωριγό καταλαγιά
και ρημωθούν οι στράτες» Δίφ.2,78

καταμουρίζω: προσβάλλω, «κι άντρα
ανήμπορο τελά και την καταμουρίζου»

καταχερίζω: χτυπώ, δέρνω

κατήνα: αλυσίδα

κατίνα: πλάτη

κατρουλομάτης: αντός που κλαίει εύκολα

κατσίγαρη: ιλαρά

καφαλτί: πρόγευμα, «το άχι μου να σου
γενεί νερό στο καφαλτί σου,/ και να το

πίνεις να διψάς, να λιώνει το κορμί σου»

κενώνω: σερβίρω

κιαολιάς: καθόλου

κιαφίρης: αγνώμωνας

κιόλας: πραγματικά

κισιλάς: στρατώνας

κλήρου λαού: φανερά

κολάι κάνω: βρίσκω τρόπο

κολάι μαντές: εύκολη υπόθεση

κολαούζος: οδηγός

κόλι: περίπολος

κομουσούδι: συμπεριφορά

κονάκι: σπίτι, «σαν ζένα, σαν περαστικά,
που κάνουνε κονάκι/ για να χαρούν την

ζαστεργιά και φεύγουν ο χειμώνα»

κονεύγω: φιλοξενώ, «ο ήλιος οντέ πρω-
τοβγεί στα στήθια σου κονεύγει,/ κι οντέ
γυρίσει και σε δει πάει και βασιλεύγει»

κονσέγιο: συμβουλή

κοντεύγω: κρατώ, για σένα ήρθα εγώ
παδά, μα γώ δουλειά δεν είχα,/ κι η
μάνα μου με κόντενγε κι ακοντεμό
δεν είχα»

κοντζάκαρη: σύζυγος

κόπια: έλα,

κοπιάζω: έρχομαι

κουγιουμτζής: χρυσοχόος

κουδουμαλιά: δέντρο

κουμπάνια: καρβέλι ψωμί, «ν' ανοίξουν
τα ντρουβαδικά, τσι φλάσκους, τσι
κουμπάνιες, / πλούσοι, φτωχοί να
κάτσουνε, σα μια σπιτιά ντως όλοι»
Δίφ.2,111

κούτομαι: μου φαίνεται (δοκεί μοι)

κούτσουρο το ξερό: ακίνητος, προσοχή

κρεπάρω: διαρρηγγύνω, σπω, σκάω

Λ

λαρδί: χοιρινό τσιγαρισμένο κρέας,
«ωσάν λαρδί κουρουπωτό, οκτώ
χρονώ ή δέκα, εδέτσι 'ναι στον
άγουρον βλογητική γυναικά»

λεβάντινος: ανατολίτικος

λεξέτι: γούστο

λεμεντάρομαι: μεμψιμοιρώ,
κανγαδίζω, παραπονούμαι

λοής: είδους

Μ

μαιτάπι: ειρωνεία, πείραγμα

μαλιχουλές: αναστάτωση, ταραχή

μάνι-μάνι: γρήγορα

μανσούπι: αξιώμα, οφίκιο

μαντές: υπόθεση

μαντινίρω: θεωρώ «κι όλοι το λένε
κι άστρο 'ναι κι άστρο το μαντινίρουν,
/ μα εκείνο ήταν άγγελος με τση χρυσές
φτερούγες / και βγήκε και διαλάλησε
σ' όλη την οικουμένη»

μαργιολεμένα: απατηλά, ψεύτικα, «αγάπα
με θεοτικά κι όχι μαργιολεμένα,/ κι εγώ
πουλάκι θα γενώ να τραγουδώ για σένα»

μαχιαλά: έκφραση αποδοκιμασίας

μεζίλι: η απόσταση από τον ένα τόπο
στον άλλο

μεϊτέπι: σχολείο

μελεούνης: ανόητος

μένω στο ποδάρι κάποιου: τον

αντικαθιστώ

μεχτέπι: σχολείο

μην τον παίρνεις α-λα-κάππα: μην

τον παρεξηγείς
μιαολιά: λίγο
ιλέτι: φυλή
μιλημένο: συμφωνημένο
μισεύγω: φεύγω
μόβονιλος: σύμφωνος, «μόβονιλοι θα φωνάξουνε, μια γνώμη δα σου δώσου»
μόδιος: τρόπος, συμπεριφορά
μολαίρνω: αφήνω, «γροικά και το βοσκόπουλο που μόλαρε τα στείρα»
μονιταρίζω: συγκεντρώνομαι
μόντζος: παιγνίδι
μος: ευθύς αμέσως
μος: μόλις
μουράτι: διαταγή
μουραφά: κατάμουντρα
μουστές: πληροφορία
μοχριάζει: βραδιάζει
μπαεράκι-αγασής: αρχηγός
μπανά: μήπως
μπαντινιά: παρέα,
μπαντωνιάρω: εγκαταλείπω
μπάρε: τουλάχιστο
μπαριστίζω: συμφιλιώνω, φιλιώνω,
μπαστίζω: υπερέχω
μπαταλεύγω, -ομαι: αχρηστεύομαι
μπατσελοκοπώ: χαστουκίζω, μπασίζω
μπεγεντίζω: εκτιμώ, υπολήπτομαι
μπελί ναι: φανερό είναι
μπενοβράκι: σώβρακο
μπέντι: πρόφαση, αφορμή, δικαιολογία,
«τον πά να ξοφλήσει το χρέος και μού φερε ένα σωρό μπένθια»
μπεσελεμέ, μπεσιλεμέ: υπηρέτρια με μοναδική αμοιβή την τροφή, «εστεφάνωσα τον κουμπάρο μου Αντώνη με το Ζαμπιό, τον Τραλίκ -μπένη τη μπεσιλεμέ»
μπέσπελι: προφανώς, σίγουρα
μπιριντζής: ο πρώτος σε κάτι, ειδικός, επιδέξιος
μπίρμπικος: έξυπνος
μπίρμπος: έξυπνος, πανούργος
μπις-μπιτού: πέρα για πέρα
μπίτι για μπίτι: πέρα για πέρα
μπλιο: πλέον, πια, «δεν πάω μπλιό στα πρόβατα και τσ' αίγες δα πουλήσω/ γιατί δε βρίσκω κοπελιά στ' αόρι ν' αγαπήσω»
μποζμάς: καταστροφή
μπομπούλικος: μικροκαμωμένος κι όμορφος
μπουγιουρούμ: ορίστε
μπουκούνι: φαγητό, «δεν έδιδα ποτέ τινος από αυτά μπουκούνι άμ'έσωνα και τα 'κρυβα κοντά στο παραβουνι», «τα μάθια του στρουφτάλιζε και την

ουρά ντου εκούνει, κι ήλεγεν από μέσα του: «έχω καλό μπουκούνι»
μπουνταλάδα: βλακεία
μπουρλιάζομαι: βάζω επάνω μου
μπουχοπύρι: υπογραφή
μυγιάγκικτος: ευερέθιστος, αυτός που δεν ανέχεται τίποτα, «Πάρε καμμιά μ' εγωισμό μυγιάγκικη γυναίκα, μα ένα λόγο σαν τη ση πεις, αυτή δα λέει δέκα»

N

νάκαρα, ανάκαρα: σωματικές δυνάμεις, «δεν έχω μπλιο μου ανάκαρα, η δύναμή μου εχάθη»
νάκλι: αφήγηση λεπτομερής, «να ρχουνται την καθονμερνή να κάθουνται οι γερόντοι, / να σιγοροζονάρουνε, το νάκλι ντως να κάνουν»
νάμι: φήμη, «φάτε και πιέτε οι γι-εδικοί και ξένοι πορευτείτε, / στην τάβλα του λιγόχρονον, τ' αδικομοιρασμένουν, που τονε θάρρος τη γενιάς και του σογιού στολίδι, / τη χώρας ο παλικαράς και του χωριού το νάμι »
ναμικιόρος: αχάριστος
νετέρνω: τελειώνω, «κι απίς νετάρει ο κλήδονας και βγει το ριζικό μας, / να πιούμε αμίλητο νερό και στο χορό να μπούμε»
νέττος: βέβαιος
νεφέρης: συνοδός, υπηρέτης αξιωματικού, «κάμετε ναύτες τα κουπιά, **νεφέρια** το τιμόνι»
νισάφι: έλεος
νομπέτι: σειρά, «μηδέ κι ανγαλεσά τονέ κι ανήμενα νομπέτι»
νούρι: λαμπρό, ωραίο
νταλαβέρα: υπόθεση
νταλώνω: δίδω, προσφέρω
νταμπασίνα: αρχόντισσα, «ας με λένε νταμπασίνα κι ας ψοφώ από την πείνα»
ντάμπια ή ντάπια ή τάπια: οχυρό, «γιατί χε τάπιες δυνατές, βαρδιάνους αντρειωμένους»
ντάργα ή τάργα, τζελάδα: ασπίδα: «βάνει την κοιλιά ντου ντάργα και την κεφαλή ντου βόλι, για να πάρουμε την πόλη», «Κι είντα βαστώ; Παρά σπαθί, και τάργα και στελέτο» Στάθ. Στιχ.69
ντελόγο: αμέσως
ντενίμ: λοιπόν
ντζούζικος, τζούζικο: φτηνός
ντηρούμαι: φοβούμαι
ντιγνεντίζω, ντιγνερίζω, αγνάρω: νιώθω, καταλαβαίνω: «μάθια και μάθια και μαθίες, ψυχή μου, δεν αγνάρω, / και

στόμα μου δώκε ο Θεός για να σου ροζονάρω», «φεγγάρι απόύ σαι στα ψηλά ντιγνέριζε και γρίκα, άμε να πεις τσ' αγάπης μου πως κλαίω μέρα νύχτα»
ντιδήρω: διεκπεραιώνομαι
ντιλπάζα: γλωσσού
ντισκορέρω: συζητώ
ντογάρω: ξηλώνω, «και για τη σιντερόπορτες ντογάρει και μισεύγει, για με τα ακράννχα τρυπα και σκίζει την καρδιά ντου, και καταλεί τη νιότη ντου παρά πελέκια να χει»
ντουζούμιζικος: φθηνός
ντουκιάνι: κατάστημα, «ντουκιάνια μην ανοίξετε, καβέδες έχετ' έγνοια,/ κι ο Μπαλεξής χαροκοπά σήμερο στην Ταβέρνα»
ντουχιουμάνης: εχθρός, «άχι το γιαγκιλίκι μου, τη λαύρα τω σκωθιώ μουν,/μη τηνε δώσεις, γιαραμπή, των ντουχιουμάνηδώ μουν»
ντουχιουντίζω: σκέφτομαι, «στο δέντρο της απομονής δα στέκω να καθίζω,/ να διασκορπώ τα βάσανα να μην τα ντουχιουντίζω»
νικατίζω: αναποδογυρίζω, «όντε δα ξεχωρίσομε ο ήλιος δα μανρίσει,/και το φεγγάρι δα πιαστεί κι γης δα ανουκατίσει»

Ξ

ξαφορμίζω: τρελαίνομαι, «κι ως θα του δώσει το βυζί, το βρίσκει αποθαμένο,/ σηκώνει, ξαφορμίζει ο νους στο ξαφνικό μαντάτο, / να δει νεκρό στα χέρια τζι παιδί, όπου εκοιμάτο»
ξεικάζω: εννοώ
ξεμιστεύγω: φυλάσσω, προστατεύω, «να ξεμιστεύγουν στσι χιονιές, να βοηθούν στη μάντρα»
ξενομπάτης ή ξενομπασάρης, -ρά: ξένος, από άλλο τόπο, «ανάθεμά μ' αν ήκαμα μουδ' ανέ κάνω μπλιό μουν, αγάπη ξενομπασαρά, μόν' απού το χωριό μουν»
ξέξα: υποτιμητικός χαρακτηρισμός γυναικών
ξεσμηλιώνω: αναστατώνω, ξεσηκώνω πολλούς μαζί, «γή Τούρκους ξεσμηλιώσανε και μάχη τωσ-ε-κάνουν»
ξέτελα: τελικά, τέλος «και λέν του: καλά ξέτελα γείτονα τσι δουλειές σουν»
ξετουλουπώνω: εμφανίζομαι ξαφνικά, «ο μαύρος αρχηγός γκαρδιώθηκε κι αργά ξετουλουπώνει»
ξετρουμίζω: αναταράσσω, «ως ήκουσε η γονυμένισσα τραγούδια και στιχάκια/ εξετρουμίστη κι έτρεξε πικρομάλωσε ντη»

ξίκ-ολσούμ: ας λείπει από μένα

ξύστρο: τελευταίο

Ο

ορντινιάζω: τακτοποιώ
ορτάκης: σύντροφος: «με τσι βιτσίλες συντροφιά ορτάκης με τ' αγρίμια»
Δίφ. 1,75
οσ-κελντντή: χαιρετισμός
όσκες (σου): έντονη άρνηση
οσκ-ολσούμ: πολύ καλά, ωραία

Π

παβιόνι: σκηνή, στρατόπεδο
παιγνίδια: μουσικά όργανα
παντώ: εμποδίζω
παρακατσεύγω: παρακολουθώ κρυφά, «κι εγώ τσι παρακάτσεψα, ζάβαλε, και κατέχω,/ είντα- λοής κρουφά χουνε, είντα λογιώς βαιζά»
παραπετρίζω: πετώ υπονοούμενα
πέ-κέι: πολύ καλά
πελέκι: πέτρα επεξεργασμένη
πελελάδα: ανοησία
πελελός: βλάκας, ανόητος
περίττου ή περίττα: προπάντων
περκατσάρω: ασχολούμαι
περνεβέλλα: ανοησία
πεστρέφι: τέχνασμα, κόλπο
πέτσαρος: συροίκος
πλουσουρανιά: ο έναστρος ουρανός,
ποβγάνω: διώχνω, «είντα το θέλω να το λες, το πράμα να το κάνεις, τη μια να λες πως μ' αγαπάς, την άλλη με ποβγάνεις»
πομένω: μένω
πορίζω: βγαίνω, «σαράντα αγιοί βουηθάτε μου να μπω να τη φιλήσω,/κι άλλοι σαράντα τέσσερεις να φέγγω να πορίσω»
πούρι: μόριο με πολλές ένοιες: άραγε, αρκεί, ως γνωστόν, άλλωστε
πουφουμίζω: θυμώνω
πράμα (το): περιουσία
πράσσω: συναναστρέφομαι, «απού πράσσει με το λύκο, λύκος γίνεται κι αυτός»,
πρεκάτσο: όφελος, αμοιβή, «με το πρεκάτσο σουν και συ και με την πλερωμή σουν»
προπονέρω: προτείνω

προσαργάτινο: αργά το απόγευμα, «օψές, το προσαργάτινο, τον είδαμε στη στράτα/ ταίρι με μιαν αρχόντισα και πάει σε πανεγύρι»

προσέττα: στιχούργημα

Ρ

ραέτι (κάνω): κάνω τραπέζι προς τιμή

κάποιου, «κι εκάλεσέ με ο βασιλιάς και μου 'κανε ραέτι/κι εκάτσαμε συντράπεζοι στην τάβλα τη στρωμένη»

ρεμεδιάρομαι: φροντίζω, «αφιδαρέγου μού τηνε κι εγώ τη ρεμεδιάρω»

ρεσάλτο: επίθεση, «τον γερό Μπογιατζόπατα η γι αντρειωμένη γιούργια/ και το ρεσάλτο που 'καμε άθο τη Σπίνα Λόγγα»

ρεφουλιάρης: ευέξαπτος, «μα ο ρεφουλιάς γονιός ανατριχιάει, τι ξάφνου αναθυμήθη σαν ήταν νιος αμούστακος κι αυτός, στης νιότης του το χόχλο»

ρίζιγο (το): κίνδυνος

ριμαδόρος: τραγουδοποιός, ποιητάρης

ριτζάς: παράκληση, δέηση, «Το νασσάετι σου βαστώ και το ριτζά σου πιάνω, και το χατίρι σου βατώ στην κεφαλή μου απάνω»

ριτζελίκι: παρακάλιο, «στον άλλο κόσμο, αγάπη μου, δεν έχει ριτζαλίκια,/ δεν έχει εκειά γειτόνισσες να βρίσκεις πάντα δίκια»

ροζονάρισμα: ομιλία

ροζονάρω: ομιλώ, «μάθια και μάθια και μαθίες, ψυχή μου, δεν αγνάρω, /και στόμα μου δώκε ο Θεός για να σου ροζονάρω»,

ρουλίζω: φλυαρώ

Σ

σάικα: πραγματικά, εξάπαντος, «Εφτάρμισέ με, σάικα κι ήχασα την υγειά μου»

σαιντίζω: λογαριάζω, υπολογίζω, «όποιο πουλί πετά ψηλα κι άλλα δε σαιντίζει, στο χαμηλότερο κλαδί πηγαίνει και καθίζει»,

σαιταρλίκι: αστείο

σακίν: απαγορεύεται

σαφί: συνεχώς

σαφτικίζω: ταιριάζω, «τα άσπρα σου σαφτικίζουνε και γιάντα δεν τα βάνεις, / μόνο β'αλες τα κόκκινα και δα με κουζουλάνεις»

σε μιαολιά: λίγο αργότερα

σεΐρι: χαρά, θέαμα, αναγαλλίαση, «κι εγώ γιαγέρνω στο χωριό να ζω με τσι χωριάτες,/ πού 'χουνε ζεύκι κάθ' αργά, σεΐρι πάσα σκόλη», «απού χέ βιος και στέρευγε, πλούτη κι εφύλασσε ντα/ νιάτα, σεΐρι, λεβεντιά κι αξόδεντα τ' αφήκε»

σεκρέτο: μυστικό

σέρτικος: δυσκολοκατέργαστος, σκληρός, «πολλά σέρτικες είναι οι πέτρες που πελεκώ και στομάνουνε μάνι-μάνι τσι σμίλες»

σεφέρι: εποχή, «σαν την αγάπη που 'χα για τη σκύλα ένα σεφέρι,/ κι ήταν εκείνη κουζουλή κι εγώ νταχά μπετέρι»

σικιλντίζω: στεναχωρούμαι

σικιμέ κι απανωσίκι: ουδόλως μ' ενδιαφέρει,

σικιμέ: μη δίνεις σημασία

σκανίζω: μυρίζω άσχημα, βρωμώ

σόρτα: τύχη

σουγιούν ολσούμ: με το συμπάθιο

σπολάτη: (ευχή) πολλά τα χρόνια σου

σταθώρι: ωραία κορμοστασιά

σταφυλιές: καρπός του παρασιτικού φυτού μπλας ή μελιά ή μηλιός (Ιξία η λευκή), που είναι σαν τσαμπί σταφυλιού. Οι Κέλτες το θεωρούσαν iερό και μαγικό φυτό, γι' αυτό ο αρχαιότερος Δρυιδής τους με χρυσό δρεπάνι έκοβε μελιά και την μοίραζε στους πιστούς για να τη χρησιμοποιούν σαν φάρμακο για όλες τις αρρώστιες.

στέκομαι στο ποδάρι κάποιου: αντικαθιστώ κάποιον

στημονερός: δυνατός, «να δεις και νιους στημονερούς και μαυρομουστακάτους

στουμουχώνω: Βάζω φίμωτρο, φιμώνω

στραθιά: το πήγαινε-έλα

συβούρβουλοι: όλοι μαζί, «συβούρβουλοι, συγκάρταλλοι, όλοι ζεσμιλιωθήκα,/σα μυγιασμένα ζούμπερα, ωξά ζελοϊσμένα» Δίφ.2,81

σύγκαλα σου: στα λογικά σου

συγκλίνω: δέχομαι, συμφωνώ

σύγκλυσες: πλημμύρες, «όρη βουνά συγκλήζουνται, οι κάμποι πλεγαρίζουν / κι γης μαζί κι ο ουρανός ένα μειχτάρι εγίνη»

συνατά μας: μεταξύ μας

συναφορμάς: εξαιτίας, «για να τη δούνε από κοντά, να τως ακρογελάσει,/ την εμιλιά τζη ο καθανείς, συναφορμάς να πάρει»

συντηρώ: παρατηρώ, «όποιος θέλει να πηδήξει, πρέπει ομπρός να συντηρήξει»

συντρέμω: βοηθώ

συργουλεύω: συμβουλεύω, «από την ήπεψα να πάει να δει και να μιλήσει/ τση κοπελιάς να συβαστεί και να τη συργουλίσει/ με λόγια και παραβολές..»

σωσοντάς: πάνω στην ώρα

Τ

τάλε-κουάλε: όμοιοι εντελώς

ταμάμ: μπράβο, εύγε

ταστίκ: συμφωνώ

ταϋτέρουν: αύριο

τελεύγω: τελειώνω, «μα αποβραδίς τελεύ-

γον τη, και το πρωί χαλούσε» Δίφ.2,27
τελώ: υπομένω καρτερικά, «κι άντρα
ανήμπορο τελά και την καταμουρίζουν»
τζαμούζα: ασουλούπωτη γυναίκα,
βουβάλα
τζαμπικόνω: απειλώ, εχθρεύομαι
τζανφέσι: μεταξωτό ύφασμα
τζάτζαλα: ράκη, φλυαρίες:, «ω, να μην
ήθελε φανεί και σώσει και προβάλει,
/ και ποιος μπορά 'φουκράζεται τα
τσάτσαλά του πάλι»
τζορμπατζής: προεστώς, πρόεδρος, «ας
με λένε τζορμπατζίνα κι ας ψοφώ από
την πείνα»
τίγκα: γεμάτο
το αργατινό: η ώρα που αρχίζει να
βραδιάζει
τοκάρει: αρμόζει, «καθώς τοκάρει»
τουλόγου μου: εγώ, «θαρρώ όμως και
τον λόγον μου, ως Κρητικός από
μα/ να γράψω για τον τόπο μου
μπορώ και δικαιούμαι»
τουλόγου σου: εσύ¹
τραβάγια: φασαρία, υπόθεση, σκοτούρα
τράτος: πίστωση χρόνου, ανάσα «και
παίρνει τράτο η γι-οζοχή κι αναντρανίζει
ο τόπος / κι έχει η μαδάρα πασκαλιά κι ο
κάμπος πανεγύρι» «περνά την μάνας η
ζωή ως το στερνό τζη τράτο»
τριμιντίνα: τρόμος,
τριπηδίζω: πηδώ απ' τη χαρά μου
τσαμούρης: χυδαίος
τσελεπλίκια: χειροπέδες
τσικμάς ή τσικιμάς: αδιέξοδος δρόμος,
« γιατί 'ναι τα τσαρσά στενά, οι δρόμοι
τσικμάδες/ κι ουδέ καλημερίζουνται
αλλήλως οι γι 'ανθρώποι»
τσιμουδιά: σιωπή
τσίπα: αξιοπρέπεια
τσιτοκώλι: πανταλόνι
τσιτοκώλισσα: πανταλονοφορούσα
τσιτωτό: πανταλόνι
τσιφί: κορυφή
τσουκνίζομαι: οσφραίνομαι

Φ

φαμέγιος: υπηρέτης, «Θε μου, και να με
παίρνανε φαμέγιο προς τη Στεία»
φεσφεσές: υπόνοια, υποψία, «κατέχω το
πως μ' αγαπάς μα πάλι φεσφεσέ χω, /
μην αγαπάς κι αλλού ποθές κι εγώ δεν
το κατέχω»
φι: επί, προς, «μαξούλι μου λάδι 50 φι
60 (παράδες) = γρ (όσα) 73,20
φουρκατόνι: πλοίο
φουρφουλιάζουν: συγκεντρώνονται όλες

μαζί, «κι οι κοπελιές με τα πλεχτά και τοι
καρτσοβελόνες, / να φουρφουλιάζουν
παρεκεί να λένε τα κρουφά ντως»

X

χαράς: σκοπός (μουσικός)
χαέρι: προκοπή, «μόνο να βρει του χαερ-
γιού στη Στεία να το δώσει, απού ναι γη
του μαξούλιού κι γι άντρες χαροκόποι»
χάζι (κάνω): σπάω πλάκα, χαζεύω,
«έπρεπε να σουν εκειδά, οπού να
κάνεις χάζι, όταν επροσκυνούσανε
και κάνανε ναμάζι»
χαζιρεύγω: ετοιμάζω, ετοιμάζομαι,
«του Δούκα 'πέψαν όρντινο στην Πόλη
να στρατέψει/ και χαζιρεύγει τ' άλογο
και το χρυσοσ ελώνει»
χαζίρι είμαι ή γίνομαι: είμαι έτοιμος,
«για σένα το αγόρασα το κόκκινο
μπιγίρι / για να γροικάς τσι πεταλιές
να γίνεσαι χαζίρι»
χαϊόλλα: ώρα καλή για πού;
χαΐρ: όχι
χάλαβρο: ερείπιο
χαλάλ ολσούμ: δικό σου
χαλαφτανάς: ο φαγάς
χαμπάρι + (παίρνω): αντιλαμβάνομαι
χαμψί: είδος σαρδέλας
χαντώ: υποθέτω
χαροντίζομαι: φεύγω
χαύγομαι: τρώγω με λαιμαργία, «κι
ήπηρέμου μια γυναίκα, τρώει, πίνει,
ωσά δέκα χαύγεται οχτώ ψωμιά και
δανείζεται κι εννιά»
χάψι(το): φυλακή
χιαρέτι: σύνθημα, «κι εκεί που
επερπάτανε, είδενε το καράβι, βγάνει
το μαντηλάκι τζης, χιαρέτι τωσε κάνει»
χλαπακιάζω: τρώγω λαίμαργα
χνο: χνούδι, επιφάνεια, «να τα χαλάσουν
τα Σφακιά, στο χνο την γης μην είναι»
χουμά κουτάλια: άνω-κάτω
χουντζούμι (κάνω): επιτίθεμαι
χρεία: ανάγκη
χώνω: κρύπτω, «την πρώτη του αγαπητική
- κοντό κι είντα να κάνει; -/ τον πρώτο
λόγο που 'πανε χωσμένοι σ' ένα τράφο»
χωστά: κρυφά

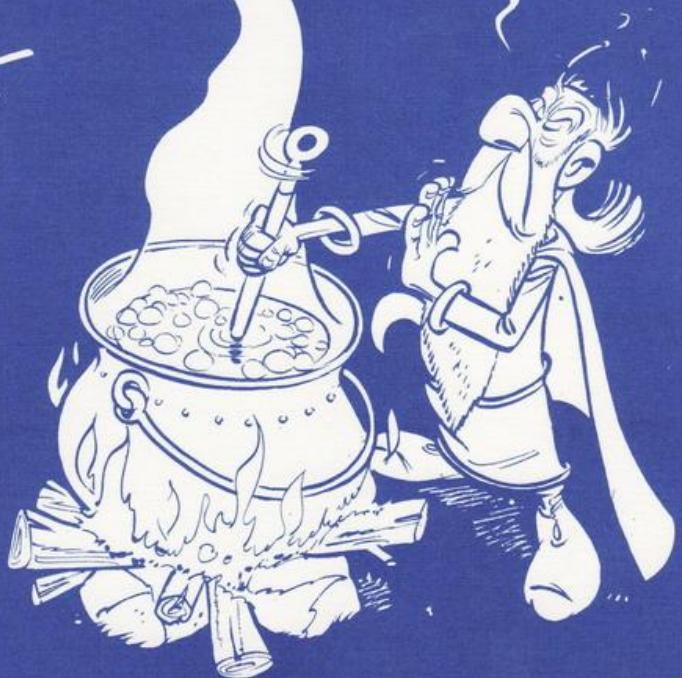
Ψ

ψακή: δηλητήριο, «ψακή σανε τα λόγια
σου, ψακή σανε και σφάκα,/ κι εκλείσαν
την αγάπη σου σ' αραχνιασμένη πλάκα»
ψακώνω: δηλητηριάζω, «μάνα καλλιά
να ψακωθώ και πρίκα να σου δώσω,
/ παρά να μη συχνοπερνώ τσ' αγάπης
το σοκάκι»

Μια αδυναμία
σα να γροικώ
Πανοραμίκιε !!

Όσκες σου,
Οβελιξάκη... Τουλόγου
σου δε θα 'χεις μαγικό ζουμί !
Μυριαρίφνητες βολές σου
το 'χω λεομένο πως οντέ
ήσουνα μικιό ήπεσες
μέσα στη σύγλα !

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ:

Ο ΑΓΩΝΑΣΤΟΝ ΑΡΧΗΓΟΝ
ΟΒΕΛΙΣ ΚΑΙ ΣΙΑ
Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ
Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΚΑΙ Ο ΓΟΤΘΟΙ
ΑΣΤΕΡΙΣ ΚΑΙ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ
Η ΔΙΧΟΝΙΑ
Η ΚΑΤΟΚΙΑ ΤΟΝ ΘΕΩΝ
Ο ΜΑΝΤΗΣ
Ο ΓΥΡΟΣ ΤΗΣ ΓΑΛΑΤΙΑΣ
ΑΣΤΕΡΙΣ Ο ΓΑΛΑΤΗΣ
Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΣΤΟΥΣ ΒΕΛΓΟΥΣ
Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΣΤΗΝ ΚΟΡΣΙΚΗ
Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΜΟΝΟΜΑΧΟΣ
Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΝΟΡΜΑΝΔΟΙ
ΟΙ ΔΑΦΝΕΣ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΑ
ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΔΡΕΠΑΝΙ
Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΣΤΟΥΣ ΒΡΕΤΑΝΟΥΣ
Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΚΑΙ Η ΧΥΤΡΑ
Η ΑΣΠΙΔΑ ΤΗΣ ΑΡΒΕΡΝΗΣ
Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΣΤΟΥΣ ΕΛΒΕΤΟΥΣ
ΤΟ ΔΟΡΟ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΑ
ΡΟΔΟ ΚΑΙ ΖΙΦΟΣ
ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΤΑΣΙΔΙ
Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΛΕΓΟΝΑΡΙΟΣ
Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΣΤΟΥΣ
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ
Η ΜΕΓΑΛΗ ΤΑΦΡΟΣ
Η ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΤΟΥ ΑΣΤΕΡΙΣ
Ο ΓΙΟΣ ΤΟΥ ΑΣΤΕΡΙΣ
Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΚΑΙ Η ΧΑΛΔΑΙΑ
Η ΓΑΛΕΡΑ ΤΟΥ ΟΒΕΛΙΣ
Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΚΑΙ Η ΛΑΤΡΑΒΙΑΤΑ

ΕΚΤΟΣ ΣΕΙΡΑΣ:

ΠΩΣ Ο ΟΒΕΛΙΣ ΕΠΕΣΕ ΣΤΗ ΧΥΤΡΑ
ΤΟΥ ΔΡΟΥΓΙΔΗ ΟΤΑΝ ΉΤΑΝ ΜΙΚΡΟΣ
ΟΙ 12 ΑΘΛΟΙ ΤΟΥ ΑΣΤΕΡΙΣ
ΤΟ ΧΤΥΠΗΜΑ ΤΟΥ ΜΕΝΙΡ
Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΙΝΔΙΑΝΟΙ
Η ΕΚΠΛΗΞΗ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΑ

Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ:

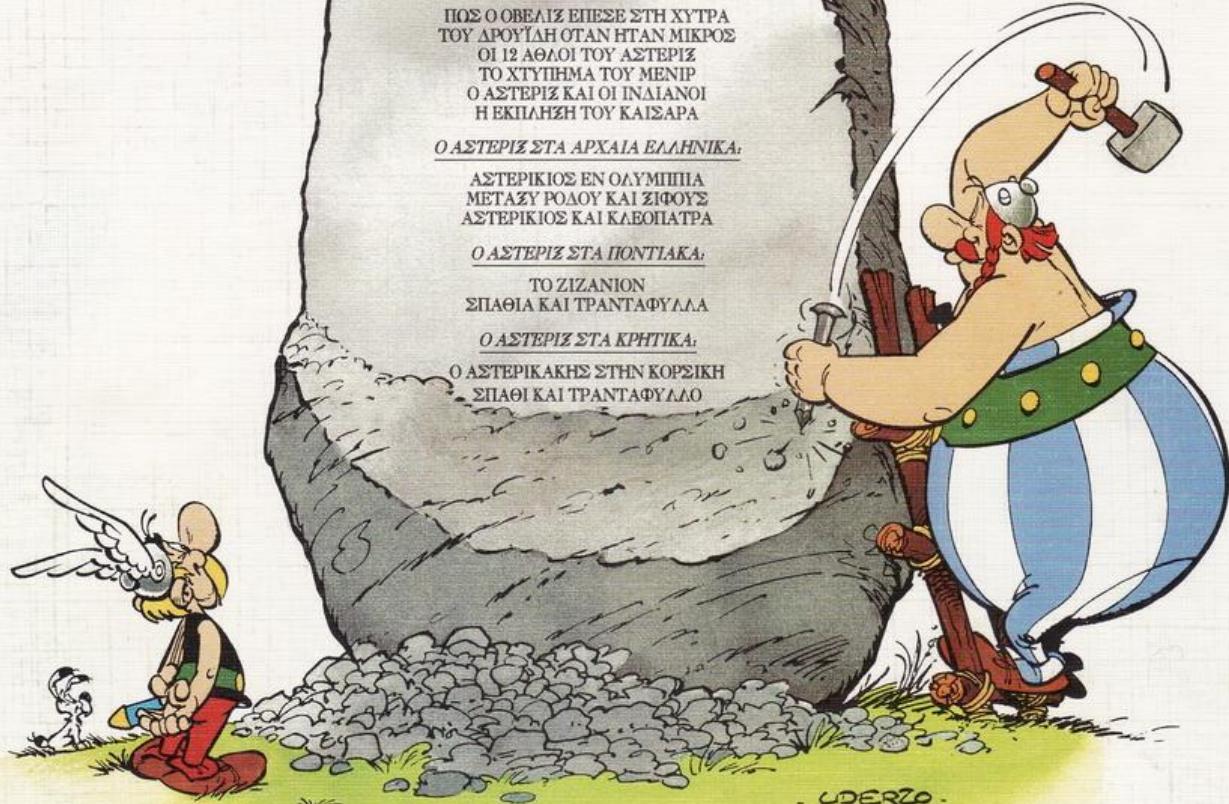
ΑΣΤΕΡΙΚΙΟΣ ΕΝ ΟΛΥΜΠΙΑ
ΜΕΤΑΖΥ ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΖΙΦΟΥΣ
ΑΣΤΕΡΙΚΙΟΣ ΚΑΙ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ

Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΣΤΑ ΠΟΝΤΙΑΚΑ:

ΤΟ ΖΙΖΑΝΙΟΝ
ΣΠΑΘΙΑ ΚΑΙ ΤΡΑΝΤΑΦΥΛΛΑ

Ο ΑΣΤΕΡΙΣ ΣΤΑ ΚΡΗΤΙΚΑ:

Ο ΑΣΤΕΡΙΚΑΚΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΡΣΙΚΗ
ΣΠΑΘΙ ΚΑΙ ΤΡΑΝΤΑΦΥΛΔΟ

UDERZO.

ISBN 960-321-386-1

9 789603 213864

ΜΑΜΟΥΘ COMIX ΕΠΕ □ ΣΟΛΩΝΟΣ 130 □ 10681 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ: 2103825055 - 2103304326 □ ΤΕΛΕΦΑΞ: 2103825054
<http://www.mamouthcomix.gr> □ e-mail:support@mamouthcomix.gr

€ 5,80